

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Het Leven Der HH. Maeghden Die Van Christvs tijden tot
dese eeuwe Inden Salighen Staet Der Svyverheydt inde
Wereldt gheleeft hebben**

Rosweyde, Heribert

T'Antwerpen, 1626

Maivs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43129

H. DOMITILLA

12. MAY.

A. 98.

EUPHROSINA, THEODORA,

M A E G H D E N

ende Martelaerffen.

De H. Flavia Domitilla was de dochter van *Vt oude*
Plautilla/ende nichte van Flavius Clemens *Registers.*
Worghemeester / die rechtsweer was vanden
Keiser Domitianus. Dese hadde twee besne- *Der edel*
dene ende Camerlinghen / met name Aereus *gheslachte*
ende Achilleus ghebroeders / die wierden tot den ghe- *van Domi-*
loove bekeert door de predicatie vanden H. Apostel Pe- *tilla.*
trus:ende sy vermochten soo veel by Domitilla met hun
goet exempel ende heylighe woorden / dat sy haer soo
verre brochtē / dat sy Christen wiert; sonder opsicht te ne-
men op haer groot gheslachte / noch haren grooten rijck-
dom / noch op de vervolginghe / die daer soude op-rijzen /
om dat sy Christene was. Als nu Domitilla Christene
was / soo wierdt daer ghehandelt om haer te houwelijc-
ken met een seer groot Heere / ghenaeint Aurelianus. *Vermaen*
Ende alsoo sy op eenen tijdt haer kostelijck kleeedde / en- *haerder*
de palleerde met groote curieusheyt / inde teghenwooz- *dienaren*
dicheyt van hare twee dienaren; soo sepden sy tot haer: *tot haer.*
Andien ghy / o Domitilla, soo groote neersticheyt dedet
om uwe ziele te verciereu met deughden / als ghy doet
om u lichaem te verciereu / om te behaghen Aurelianus /
den sone vanden Worghemeester; ghy soudt sonder twij-
fel I E S V S Christus behaghen; ende hy soude u nemen
tot eene Wuydt / ende hy soude maken / dat dese uwe
schoonheyt / die in 't eynde moet verflisen / eeuwelijck
soude blijben; en vermeerderen soude in 't rijck der He-
melen. Domitilla antwoorde: Ten is niet quaet dat ick
houwelijcke / om kinderen te hebben / ende erfghenamen
in mijn gheslachte / ende dat ick met dit boornemen my
schicke ende verciere / ende begheere te ghenieten de ge-
nuchten des houwelijcx; aengesien de selve seer wel over
een

een-komen met de nature / die Godt gheschapyen heeft.

Hier op antwoorde *Aereus*: Vrouwe, ghy slaet uwe ooghen op de ghenuchten van dit kranck ende verganckelijck leven, ende ghy en bemerckt niet de stant-vastighe ende eeuwige wellusten vande salighe eeuwigheyt. Ghy aensiet het goet dat in 't houwelyck is, ende ghy en bemerckt niet de lasten ende onghevallen des selfs: ende Vrouwe, ick wilde wel dat ghy die met aendachten bemerckte, eer dat ghy verliest t' ghene dat ghy nu hebt.

Ongeballen
banden hou-
welycken
staet.

Want eene maghet die houwelyckt verliest den naem van maghet, ende vry zijnde, maect sy haer selven slave van eenen vremden man, die sy niet en kent; ende dickwijls wort sy als een slave ghehandelt; ende indien haren man op haer ghestoort wordt, verbiedt hy haer met hare maghen, ja oock met hare eyghen ouders te handelen, dat sy die niet en sie, niet en hoore, niet en spreke; ende hy beneemt haer al daer sy ghenuchte in heeft: ende indien hy jalours is, soo neemt hy in 't quaetste, al't gene dat de vrouwe met een oprecht herte doet. *Achilleus*

seyde: De mans pleghen hen, eer sy houwelycken, te bewijfen seer beleeft, ghespraecksaem ende vriendelijck tot den dagh vande bruyloft: maer als sy hunne vrouwen nu in huys hebben, veranderen sy soo, dat sy schijnen ander te wesen, ende handelen met haer soo sy willen, niet alleen met quade woorden, maer oock met quade werken. Maer ghenomen dat den bruydegom niet jalours en zy, noch ongeschickt, wat profijt heeft de bruydt van sijn gheselschap? Indien sy gheene kinderen en hebben, wat grooter gestoortheyt ende toorne is daer? Indien sy kinderen krijght, wat moeyelijckheden heeft sy grootgaende, wat weedommen in 't baren, wat perijckelen om 't leven oft de ghesontheydt te verliefen? Hoe veel moeders hebbē het leven verloren, om dat sy hunne kinderen hebben verloren? Wat moeyten hebben sy om die op te brenghen? Wat vreesse om die te verliefen? Wat benautheden ende droefheden, indien de selve wulpsch, wederspannigh ende onghehoorsaem worden? Indien sy worden creupel, manck, doof, stomme, ghebult, mismaect, sot, oft leelijck, oft andere smetten, ghelijckmen daghelijcx siet, oock inde kinderen der Princen ende Heeren, ende vanden ghenen die hen selven saligh achten? Ick en begheere niet te segghen vande sorghvuldigheden, benaut-

Perijckelen
banden
selven.

benauwtheden ende perijckelen, die de dochters medebrenghen, om op te brengen, te bewaren, ende te houwelijcken, ende in staet restellen. Hoe luttel sonen zijnder goëdt, ende verlichtinghe voor de ouders? Hoe veel zijnder die de selve verblijdt hebben, als sy geboren wierden, ende noch meer als sy sterven? Hoe veel zijnder geboren geweest, om te zijn een cruyts ende torment voor de ghene die hen voordtgebrocht hebben, ende tot on-eëre van hun huys, ende bederffenisse van de ghemeente, ende tot eene schande van hun gheslacht, ende tot hunne eyghen bederffenisse: die met hunne ellenden ende droe-ve ongevallen verandert hebben alle de ghenuchten van hunne moeders in droefheyte, alle hunne blijdschap in benauwtheydt, ende alle vreught in weeninghe. Ende in t korte geleyt, indien men in een tafereel konde schilderen alle d'ongevallen, pijnen, sorghvuldigheden, vreesen ende ellenden, die eene ongheluckighe vrouwe lijdt, als sy trouwt eenen ongheschickten man, de selve soudenghe-noeghsaem zijn, om de vrouwen t'onderwijsen, ende haer te benemen de begheerte om te houwelijcken.

Als Achilleus alle dese redenen gheseyt hadde / soo aenbeerde *Mercurus* het woordt ende septe: O hoe saligh is de maeghdelijckheyte, die buyten alle ellenden is, ende is Gode aenghenam, ende heeft hem tot eenen Bruydegom, ende is op der aerden dat d'Engheleyn zijn in den hemel! O kostelijcken ende onwaerdeerlijcken schat, die eens verlorene zijnde, niet meer wederom ghekreghen en kan worden! O goddelijcke liefde, ende hemelsche, niet menschelijcke sterckheydt, door welcke de Maghet haer vleesch verwint, ende wederstaet hare sinnelijcke begeerlijckhedē ende triompheert van de werelt, van de doot, ende van de helle; ende verwerft in den hemel een nieuwe croone, die aen niemandt dan aen de Maeghden en wordt ghegheven; die altoos gheniet den wellustighen ende seet soeten voorsoemer des Paradijs; ende wandelt door de velden die vol zijn van wonderlijcke ende soet-riekende bloemen, sonder vreesse van sieckte, oft eenighe bederffelijckheyte, noch quade handelinghe van den man; want sy is eeuwelijck verlaemt met haren alder-soetsten Bruydegom *Iesus Christus*, ende met sijne alder-suyverste liefde, ende is van hem eeuwelijck ghetoeft. Verkiest dan, Vrouwe *Domitilla*, welcken van dese twee Bruydegoms

Droefheyde
van quade
kinderen.

Lof der
maeghdes-
lijckheyde.

degoms ghy begheert, oft Iesvs Christus, die sijne bruyt altoos toeft ende noyt en sterft; oft eenen sterffelijcken mensch, die u (hoe goet hy oock is) sal moeten verlaten. **Percus** ende **Achilleus** seyden dese ende andere redenen aen **Domitilla**; ende aenghesten sy eene seer wijse **Maghet** was / wierdt sy door de selve beweeght / ende verlicht met het hemelsch licht / segghende: Och oft Godt belijft hadde, dat ick dese uwe leeringhe hadde gehoort, eer ick de bruydt gheworden was! maer hoe wel dat het schijnt te late te wesen, nochtans en is't noch niet, indien wy middelen kunnen vinden, om mijne maegdelijckheyt te behouden, ende my te verlossen uyt de handen van **Aurelianus**, dien ick ten houwelijck beloeft ben. **De twee heilige broeders** yresen haer voornemen; ende sy ghinghen terstondt by **S. Clemens**, ende gaven hem te kennen het voornemen van **Domitilla**, die sijne nichte was / ende de begheerte die sy hadde om Godt hare repnichedyt toe te eyghenen / ende **Iesvs Christus** tot haren huyder dyn te nemen / latende **Aurelianus**. **Den heplighen Paus** andtwoorde hier op: My dunckt, dat dit den tijdt is, dat ghy ende ick ende sy verkrijghen de croone der martelien; maer aengheuen den Heere ons beveelt, dat wy niet en souden vreesen de gene die alleenlijck het lichaem kunnen dooden: laet ons niet achten den sterffelijcken mensch, om den onsterffelijcken Godt gehoorsaem te zijn, die den oppersten Prince is. **Ende hy ghingh met Percus ende Achilleus** naer het huys van **Domitilla**, ende hy wjede haer Godt toe / ghelyk sy begeerde. **Ten is niet wel ghelooftelijck / hoe veel onghewallen ende verbolghinghen dese heplighe Maget om dese oorsaecke leedt van haren bruydegom Aurelianus**: die soo veel dede by den Keyser **Domitianus** / dat sy ghebannen wierdt in een eylandt ghenomt **Pontia** / indien sy gheene offerhande en dede aen de goden; **Aurelianus** hem latende voorsien / dat hy den moedt van de **H. Maghet** soude vermoeden door de moepelijckheden ende quellinghen / om hem te trouwen. **Percus** ende **Achilleus** ghinghen met haer / om haer te dienen / ende te verroosten in haren noodt; ende woonden eenen tijdt by haer. **Ende Aurelianus** quam in het selve eylandt **Pontia** / om te sien oft sy niet verandert en was / noch haer ghegeven en hadde aen sijnen wille: ende bindende dat sy stercker ende standtvaestiger was dan te vooren in haer hepligh

Matth. 10.

Men moet
Godt meer
vreesen dan
de menschen.

Domitilla
wordt ghe-
bannen.

voor

voornemen / en dat dese **H.** broeders haer onderhielen; soo keerde hy syne raserige ende gramschap op hen / en nam voor hem hen te dooden. Hy dede hen wreedelijcken geesselen; ende hy sondt hen na Terracina aen Minucius Rufus / Oversten ende rechter van dat Landschap / om dat hy hen soude kastyden. Den Rechter siende dat hy hen noch niet soetigheyt / noch straffigheyt en konde brenghen / om de goden offerhande te doen (want sy seiden dat sy om geene sake verlaten en soude de leerlinge / die sy gheleert hadden vanden glozusen Apostel Petrus) dede hen op een nieuw pynighen inde palepe / en hunne syden vanden met yseren gloepende plate / en ten lesten onthoofden. Auspicius hunnen discipel / en meester van S. Domitilla, nam hunne lichamen / en begroef die op rene erbe vande selve Domitilla, gheleghen op den wegh genaemt Ardeatina, niet verre van Roomen / noch vande plaetse daer het lichaem van S. Petronella Maget / dochter van S. Petrus, begraven was.

Nurelianus verstaet hebbende de doot van Nereus en Achilles, heeft op een nieu de **H.** Maghet gaer besoecken; hopende haren sin te veranderen: maer soo hem terstont te keunen gegeven was / datter noch Christenen waren / te weten Victorinus, Maro, ende Eutyclus, die haer gedurichlyck vertroosteden; soo heeft hy hem laten voorstaen / dat hy niet en hadde uyt gerecht: niettemin / heeft versocht dese oock te mogen dooden. Hy heeft bereken vanden Keyser / indien sy de goden geen sacrificie en begheerden te doen / dat hyse mochte doen sterben. En soo hy hen van 't Christen geloove niet en konde afrecken / heeft bevolen datse als slaven hem onderwoyden souden zyn. Dese **H.** die hoorende / hebben met eenne groote blydschap / ter gheletter plaetse komende / om d'eere Gods begonst te liden: maer Godt almachtigh en heeft daerom syne dienaers niet vergeten / die 't synder eere in soo verwoyden wercken hen oeffenden; want hy door hen eenigge mirakelen heeft laten gheschieden. Eutyclus heeft een kindt / dat vanden boosen vyant was beseten / verlost. Victorianus heeft een genesen / die d'yp jaren lanck met de gheraektheyt te bedde hadde gelegen. Maro heeft oock een die langhen tydt water suchtygh hadde gheweest / verlost ende gesont gemaect. Hy hebben oock veel menschen door hunne predicatien tot het Christen gheloove ghebrocht.

Nereus ende Achilles
worden
onthoofst.

Victorinus,
Maro, ende
Eutyclus,
die Domitilla
 vertroost
sten in 12den
ghebanghen.

Hy doen
mirakelen.

Als nu Aurelianus dese dyp **H.** vande **H.** Mager hadde afgenomen/en sijne slavē gemaect/soo heeft hy waer beter te vreden gheweest / hopende daer mede sijn gram herte te stillen. Maer ondercussyn heeft hy spselven wat ongerust ende bedroeft ghevonden/ om dat hy niet en konde komen tot sijne uiterste begeerte. Hy nam voor hem/noch eens voor herlaetste een aenfoeckinghe te doen: waer toe hy by hem heeft geroepen twee edele jonghmanus/ghebozen binnen Roomen; waer van den eenen was genoomt Dulpitius/en den anderen Serdilianus / ende heeft tot hen geseydt: Maer dat ick hebbe verstaen/ dat de medeghesellinnen van Domitilla mijne huyfsvrouwe/te wete/ Euphrosyna ende Theodora, twee maeghden van groot verstant ende wijsheyt/ u zijn ten houwelijck beloest / ende dat seer haest de bryloft sal geschieden; soo begeerte ick van u om de liefde/die ghy lieden tot nu toe my hebt gethoont/dat ghy lieden soude van uwe brylids vercrighen/dat sy my nu soudent brystaen / ende helpen verwinnen 't herte van hare vriendinne Domitilla, op dat ick-se tot mijnen wille mocht crighen; want al-waer 't dat sy vastelijck voor haer hadde genomen/ my voor haren brydegom niet te nemen; nochtans hebbe ick soo goede betrouwen op uwe brylids/dat ick my niet anders en laet voorstaen/oft sy en sullē haer door hare groote gratie/wel-sprekentheyt/ende wijsheyt/van den wegh brenghen daer sy nu in is; waer naer mijn herte is verlanghende. Daerom bidde ick u / dat ghy uwe brylids sult belasten / derwaerts te gaen;ende dat sy alle wijsheyt ende verstant ghebrycken/om dit te weghe te brenghen. Dit heeft de jongelingen seer wel behaeght; ende willende sijne begeerte volbrenghen/hebben terstont Theodora en Euphrosyna by Domitillam ghesonden; die haer seer lieflijck heeft ontfangen:maer als sy sagen/dat de **H.** Brylids Christi den troost des werelts intrel achtende/en in plaetse van haer selven eenigh gemack aen te doen/haer lichaem kastgode niet vasten ende bidden / soo zou sy gheheel verbaest gewest/ende seyden tot haer: Wat heeft doch te beduyden o Domitilla, dat ghy u selfs soo veel pijnē aen-doet/waer toe een soo mopelijck leven gheseydt? waerom soo strengelijck ghevast-doet ghy dit uyt vreesse van uwen Godt te misghagen? weest versekert / dat de maeghden haer niet alleenlijck inde wereldden moghen verbliden,

maer

Domitilla is
gheburigh in
vasten ende
bidden.

maer oock byjelyck tot den houwelijcken staet begeben; sonder nochtans de eere Godts te verminderen. Houdt op van spreken, (andtwoorde de H. Domitilla) ick en gheloove niet, dat ghy, die met edele personen ghouwt zyt, hen soudt verlaten om andere van leeghen staet te trouwen; ende is't dat ghy sulckx niet en soudt doen, hoe wilt ghy dan dat ick soude verlaten mijnen Bruydegom, die den hooghsten, edelsten, ende rijksten is, te weten den Sone Godts; die om de groote liefde, die hy hadde tot de menschen, selfs is mensch geworden: desen behooren de maeghden alleen te trouwen; aenghesien hare glorie, nae dat sy voor haer genomen hebben tot het eynde haers levens hare maeghdelijcke suyverheydt te bewaren tot sijnder eere, door de doot selve gheen eynde en sal nemen; maer veel meer vermeerderen; ende sy sullen veel claerder blincken in dat hooghste huys des hemels.

Dese twee Maeghden dese woorden hoorende / zijn in't herte heel beroert gheweest; waerom Theodora haer seyde: Ghy weet Domitilla, dat mijnen byzorder is blindt geworden / en is't dat ghy door de cracht van uwen Godt Christus sijn ghesichte kondt wederom gheven / soo sult gy mijne ziele winnē. Euphrosyna heeft oock geseyt: Ick hebbe een voesterse / die heeft een kleyn kindt dat stom is / is't dat ghy 't selve van uwen Godt sijne sprake kont verwerben / soo sal ick my oock bekeeren tot het Christen gheloove. De H. Maget dit hoorende / was veel vrieriger dan te voren / om dese twee Maeghden te bekeeren: waerom sy beval / dat men het stom kindt by haer soude brenghen: ende sy heeft seer vierichlijck met weeneden oogen haren hemelsche Bruydegom begonst te bidden / segghende: Openbaert, o Heere, openbaert dese twee Maeghden de wercken van uwe goddelijcke handen; en thoont dat ghy alleen den waerachtighen Godt zyt. Verhoort my doch o Heere, verhoort my, nae dat ghy selfs hebt gheseyt, dat ghy te vreden zyt te volkomen alle het ghene, dat men tot de eere van uwen naem begheerende is. Wilt dan, o Heere, om uwe goddelijcke glorie geven, dat dese zielen u mogen kennen, ende tot u bekeert worden. Hier naer heeft sy op den mondt van het stom kindt het tecken des H. Cruys ghemaect / daer by voegende dese woorden: Spreekt door de cracht van mijnen Godt. Terstondt heeft het kindt claerlijck upt ghesproken ende gheseyt: Daer en is gheenen anderen Godt, dan die Do-

De maeghden behooren Christum alleen te trouwen.

De H. Domitilla bidt voor de bekeeringhe van twee Maeghden:

Sy verkrijght de sprake aen een stom kindt.

mitilla aenbidt; ende al het ghene dat sy heeft gheleyt, is waerachtigh. Terstondt hebbe dese twee maeghden niet eene wonderlijcke devotie de H. *Domitilla* te voet gevallen/eysschende het H. Sacrament des Doopsels. De H. *Maghet* heeft haer vriendelijck omhelt / ende van der aerden op-heffende / beloest hare begheerte te volkomen; waerom sy haer terstondt begonst t'onderwijzen in het Christen gheloove. Onder-tusschen is gekomen den broeder van *Theodora*, vooz wien de H. *Domitilla* haer gebet seer devotelijck stoytede; waer door sy niet alle sijn gesicht en heeft verkregen na de lichame; maer ooc na de ziel; en sy met alle sijn geselschap sijn Christe geworden.

Sp bekeert
twee bruyts
Euphrosyna
ende Theo-
dora.

Sp verlicht
eenen blin-
den.

Hier naer is *Aurelianus* met de bruydegoms van denenwe Christene Maeghden / ende niet noch meer ander volck vergadert; maer door dien dat dese bruydegoms hunne bruyts seer beminden / soo sijn sy terstondt haer gaen besoecken: ende siende haer mit seer deghelijck ghekleet / om haren hemelschen bruydegom (dien sy soo goedwillighlyck hadden ghetrouwt) te dienen / sijn sy teenemael verbaest gheweest; want het hen teghen nature dochte: daerom hebbe sy tot haer gesept: Wat menwigheyt is dit / o liebe bruyts: Du hebben geandtwoort: En siet ghy niet wat eenen loop van volck datter tot de H. *Domitilla* ghelchiedt, ende datter alle daghe eene groote menichte van menschen tot het Christen gheloove bekeert wordt? weet oock dat wy door haer hulpe het gheloove van den waerachtighen Godt hebben ontfanghen; ende soo seer met sijne liefde sijn ontfeken door het H. Sacrament des Doopsels, dat wy niet en hebben kunnen laten, hem onse maeghdelijcke suyverheyt op te offeren: waerom wy hem voor onsen bruydegom hebben genomen; ende daerom onse kleederen verandert; en denckt dan niet dat dit uyt lichtveerdicheyt is geschiedt: naedemacl dat wy niet onse eyghen ooghen hebben gesten, dat den broeder van *Theodora*, die blindt was, is siende gheworden; ende noch een ander kindt dat stom was, sprekende, door het ghebedt van *Domitilla* tot haren *Christus*: Dit wonderlijck werck heeft ons doen alle afgoderije verlatende, Christen worden, ende Christen voor onsen bruydegom trouwen.

Euphrosyna
en Theodora
doen belofte
van supbe-
heyt.

Ende de
sijn
moet
sich

Dulcius ende *Seruilianus* dit wonder hoorende / beweegt sijnre door de cracht Godts, hebben hen oock tot het Christen gheloove bekeert / ende sijn de H. *Domitilla*

zilla te voert gheballen / haer biddende dat sy hen soude willen doen doopen : 'twelck ghedaen wierdt van S. Iulianus ende Caesarius Diakens. Aurelianus dit niet wetende / en heeft niet op-ghehouden de jonghelinghen te vermanen tot hunne bryllofts-feeſte : maer alsoo sy eenen anderen bryldegom hadden verkozen / hebben sy gheseyt : Weet, Aureliane, dat *Domitilla* de bruyt *Christi*, door haer bidden, tranen ende mirakelen verkregen heeft van haren Godt (die den eeuwighen Vader is) dat onse bruyts het Christen gheloove hebben aenveert, ende de bruyts van sijnen H. Sone zijn gheworden. Danckt nu Godt almachtigh, die den blinden heeft siende gemaeckt, en den stommen sprekende; soo wy alreets hebbē gedaen. Verlaet, ô Aureliane, uwe valsche afgoden, die niet als duyvels en zijn, ende geloof in onsen, en uwen Godt.

Maer Aurelianus en heeft dese woorden niet gheacht / maer *Domitilla* doen roeyen; ende voerende haer naer de stadt *Terracina* / wilde haer (oft sy wilde oft niet) tot sijne vrouwe hebben. Daerom sloot hy haer in een kamer; en dede veel volcx vergaderen / om de brylloft te vereeren: sy begonſten te danssē met groote vreucht; ende Aurelianus danste ende spronck soo seer / dat hy doot-viel; ter wijlen de H. Maget in 'tgebedt was / en onsen Heere badt / dat hy haer uyt sijne handē wilde verlossen. Hier door wierdt *Domitilla* bebyjdt van 't vercrachten dat sy vreesde / hoe wel niet vande doot : want *Luzorius* / willende wycken de doot van sijnen broeder Aurelianus / vā welcke hy seyde *Domitilla* d'oorſake was / verkreegh vanden Keyser *Trajanus* consent om haer te doodden; indien sy niet en wilde de goden aenbidden. Het dit voornemen quam hy te *Terracina*; alwaer hy *Domitilla* vondt met andere maeghden / die sy geraden hadde altoos maghet te blijven. Hy verſochte van haer dat sy den goden soude offerhande doen. Alsoo hy haer altoos volstandigh vondt in haer hepligh voornemen / met hare medegeſellinnen *Euphrosyna* ende *Theodora* in een kamer ghesloten zijnde / dede hy 't vyerbaer van buyten in steken / ende haer verbranden. Des anderdaeghs quam den Diaken *Caesarius*, ende vondt haer niet het aensicht op d'aerde liggen / ghelijck doen die bidden. Het vyer hadde haer 't leven ghenomen / maer niet gebzandt / noch geraeckt een hant van haren hoofde: ende hy begroef hare lichamen eerlijck.

Sulpitius
ende *Servi-*
lianus wo-
den tot
Christum
bekeert.

Aurelianus
dant ende
valt doot.

Domitilla
woyt met
den vyere
ghedoodt.

S. DIMPNA Virgo et Martyr.

15 May

I. Cullbert exc.

HET LEVEN
V A N D E

H. D I M P N A ^{15. Mxy.}
M A G H E T _{A. 600.}
ende Martelaerffe.

O dat-men soude sien hoe sterck de verblin-
de liefde is; ende hoe schroomelgck de duy-
sternissen zyn / inde welke de Heydenen zyn
sonder het licht van Christus onsen Saligh-
maker; ende hoe sterck ende groot dat is
de sterckhepdt / ende Gheest / die hy gheeft oock de tee-
dere ende krancke Maeghden / om te beschermen hare
reynighepdt/ende haer bloedt te scorten voor sijne liefde;
soo begheere iek hier te beschrijven het leven ende mar-
telie van S. Dimpna, Maget ende Martelaerffe/welck
is soo-danigh:

*Beschreven
door Pe-
trus Camp-
nick van
S. Auber-
tot Cam-
rijck.*

In 't Eplandt van Flandt was eenen Heydenschen
ende machtighen Coninck / ghehouwelyckit met eene
ober schoone jouffrouwe; die daerom/ ende om andere
deughden van hare man seer bemint was. Den Coninck
kreegh by de Coninginne sijne hups-vrouwte eene doch-
ter / die de moeder in schoonhepdt seer ghelijck was /
die sy Dimpna noemden; ende met groote sozghvul-
dighepdt op-brachten. Maer als sy begonste oudt te
worden ende discretie te hebben/ kreegh sy kennisse van
Christus, ende wiert Chyristene / ende epghende hem ha-
re reynighepdt toe; verachtende de ghenuchten/ vanc-
quetten/dansinghen/ende alle ydelheden van 't Hof. De
Coninginne hare moeder stierf / ende den Coninck ha-
ren vader willende wederom houwelycken/sloegh d'oo-
ghen op sijne epghen dochter; hem latende duncken dat
daer geene ander vrouwte en was/die by haer in schoon-
hepdt mochte gheleken worden. Hy dit inden sinne heb-
bende/begonste terstont r'onder-soecken het herte van
sijne dochter met toevinghen ende smeeckinghen; haer
belovende al dat hy hadde / indien sy hem wilde trou-
wen.

*Dimpna
was eene
Coninck
dochter.*

*Haren vader
wilde haer
tot eene
vrouwte
troutwen.*

wen. Dimpna sloot hare ooren voor het blasen van dit
 benignigh serpent / ende antwoorde dat sy in gheender
 manieren consent gheben en soude in eene soo leelijke
 saecke. Den Coninck bleef by sijn voornemen/ende sy
 wederstont hem niet alle hare macht: ende ten lesten
 den Coninck ghestoort zijnde/ seyde tot haer / dat sy met
 oft teghen haren danck soude syne huyf-vrouwe zyn.
 Sy haer-selven met der herten den Heere bevelende /
 antwoorde haren vader (aenghestien hy 't soo begheerde)
 dat hy haer vrentlich daghen rustel wilde gheben / en
 palleersels/kostelicke kleederen ende juwele (die daer
 noodigh waren om haer te bereyden) te beschicken / om
 hem dies te beter te behaghen. Ende hy hadde 't alle ga-
 der seer geerne / meynende dat syne dochter van sinne
 verandert was. Doen ter tijdt was in Pylant eenen
 Priester ghenaemt Gerebernus, een H. man / die biecht-
 vader hadde gheweest vande oberledene Coninghinne/
 ende die Dimpna hadde ghedoopt; ende placht hare
 moeder te geben het hepligh Sacrament des Altaers.
 Dimpna vraghde hem raet / wat sy soude doen in eene
 soo schroomelijcke ende verschekeluse saecke: ende den
 Priester Godts raedde haer / dat sy van haren vader
 bluchten soude / om soo groote boosheyt niet te doen;
 en presenteerde hem om haer gheselschap te houden. En
 alsoo ghingh sy heymelijck t'scheyne met hem / en eenen
 anderen dienaer van haren vader / en syne huyf-vrou-
 we / ende sy quam door Godts wille t' Antwerpen; ende
 van daer ginghen sy door onbekende weggen naer een
 doorp / om niet bekent te zyn. Ende sy maecten een
 huyfsien om hen te vertrecken / ende te leven onbekent
 van een-ighelijck / ende sonder vreesse op eene plaetse /
 daer ontrent gheleghen / Zamele ghenoemt / die supbe-
 rende vande byamen ende doornen / die daer waren.

Den Coninck hadde groote begeerte ende blijdschap/
 verwachtende den dagh vande byvloest van syne doch-
 ter: maer als hy wiste dat sy ghebloden was / hy / die
 verbult was met hare liefde / men soude qualijck konne
 gheloooven / hoe seer hy veroert was / suetende en teijf-
 schende van djoesheyt ende casernije. Hy nam voor
 hem / haer in persoone te gaen soecken / ende haer te ha-
 len, al had sy oock onder d'aerde verborghen gheweest.
 Hy socht haer gheheel sijn rijk door / ende en vondt haer
 niet. Ende met hem nemende veel volck / voer hy over
 de zee

Gerebernus
 Priester
 Biecht-vader
 vande
 Coninghin-
 ne.

Dimpna
 komt t' Ant-
 werpen.

de zee / ende alsoo Godt wilde / quam hy t' Antwerpen. Daer bleef hy sommige daghen / seyndende sijne knechten ende dienaers ober al / om na sijne dochter te vermen. Sommighe van sijne knechten quamen in een doyp ghenaeint Wester-loo, ende herberghden in een herberghe; ende willende den weert betalen / t' ghene dat sy schuldigh waren / gaven sy hem seker ghelt van hun lant; ende den weert seyde tot hen: Ick hebbe noch sulcken gelt / ende ick en wete niet hoe veel dat het doet. Ende alsoo de knechten vzaeghden / van wien hy dat gelt hadde ontfanghen / antwoorde hy (sonder dat hy wiste d' oorsake waerom sy t' vzaeghden) dat eene seer schoone Maghet / die uyt Ylandt ghekomen was / ende daer ontteert woonde / hem t' selve sondt d' oorsake / die sy voor haer kochte. Terstondt bemerkten de knechten / dat dit des Coninckx dochter was die sy sochten: sy ginghen derwaerts ende kenden haer: ende met groote blydschap by den Coninck komende / lieten sy hem weten waer sijne dochter was.

Den Coninck / al oft hy vander doot waer verresen / gingh terstont met sijn volck derwaerts: ende de H. Maget bindende / sprack hy die vziendelijcken aen / haer biddende om de bruylost te houden / ende sijnen wille te volbrēghen. Den H. Priester Gerebernus was daer teghenwoordigh / ende nam het woort / ende berispte straffelijck den Coninck van die booshepdt; hoe-wel hy t' hem soo veel niet en seyde als hy verdiende. Welcken rasende ende ghestoort zijnde / den goeden Priester van sijne dochter troock; ende hy ende sijne dienaers capten hem in stucken. Daer naer quam hy sijne dochter wederom bestijden / ende dede haer veel swaerderē aen-val; haer niet de doot dreyghende / indien sy gheen consent en wilde gheben: ende alsoo hy haer tot sijnen wille niet en konde vbrēghen (alsoo hy onder sijnē dienaers niemant en vondt / die sijne handen wilde besmetten met het bloedt van die supbere Maget / ende soo groote booshepdt doen) sloegh hy selver met sijne hant sijne dochter het hooft af: ende seer wel vernoeght zijnde / om dat hy wazake van haer als Christene / ende vbandt van sijne goden hadde ghenomen / die ongheloozsaem ende sijnen wille weder spannigh was / keerde wederom na huys / latende de heylighe lichamen van de martelaren op t' veldt ligghen / om dat sy vande vnghe-

Haer vader komt haer t' Antwerpen soecken.

Sy wordt ghebonden.

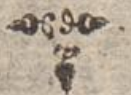
Den Priester wordt ghedoodt / ende den Coninck onthooft sijne dochter.

ghelen oft wilde beesten souden gegeten worden. Maer onsen Heere en liet niet toe / dat sy vande beesten souden gheraecht worden / hoe-wel dat sy sommighe daghen op 't velt bleven ; maer eenighe inwoonders van dien lande / door deirnisse beweeght zijnde / namen die op ende begroeven die in eene speloncke ; al-waer hen den Heere begonste te verheffen met veel groote mirakelen / die hy daghelijck dede op die plaetse. Waer door de Geestelijckheit / ende 't volck vande om-liggende plaetsen beweeght zijnde / namen voer hen te soecken / ende te vereeren de HH. lichamen : ende inder aerden gravende vonden sy twee tomben / oft graben / ghemaect van marber-steen witter dan sneeuw (daer nochtans in dat landt gheenen anderen en is dan bruwen oft swarten steen) om dat men soude bemercken / dat dit werck niet ghemaect en was van menschen-handen / maer vande Enghelen ; soo waren dese marberen tomben seer kostelijck ghewoicht / en daer en was gheen boeghe in ; maer 't scheen dat elcke tombe van een stuck ghemaect was : ende inde selve laghen de twee HH. lichamen / het lichaem vande H. Maghet / ende dat vanden Priester. Dit mirakel verweckte noch meer het gheloope des volck / ende vermeerderde de devotie : en men quam van alle kanten tot die plaetse / om vanden Heere ghesonteydt ende andere gratien te verweeten door de ghebeden der Heylighen : ende Godt gaf de selve mildelijck. Daer naer voerde men het lichaem van S. Gerebernus naer Fantos / ende 't lichaem van H. Dimpna bleef te Gele / al-waer sy gemartelizeert was. Ende na eenighe jaren den Bisschop van Camerijck / met alle de Gheestelijckheit ende groote menichte van volck verlepde haer lichaem uyt dat marberen graf in eene kasse van silber ende goudt ende kostelijcke ghescrenten gemaect / op den vijftiensten dagh van Mey / wesende sy ghemartelizeert op den dertighsten vande selve maent. Dese reyse / als men open-dede de marberen tombe / daer sy in lagh / vond men op hare borste eenen kostelijcken ghecoleurden steen / daer op geschreven was / Dimpna. Dese heilige Maget stierf in 't jaer 600. Onder andere mirakelen die Godt door haer doet / soo woijt hy sonderlinghe de dupvelen uyt de lichamen door hare ghebeden / ende daerom schildert men haer met eenen ghebonden dupvel. Wie en soude niet beweeght

De konste
haerder
tomben.

Op hare
borste woijt
eenen kos-
telijcken
steen ghe-
bonden.

wreghyt worden dit lesende / ende hem niet verwonderen / bemerkende de kranckheyt ende ellende der menschen : aenghesien een mensche quam tot soo groote verblinthejdt ende dwaeshejdt / ende in soo diepen afgront der booshejdt / dat hy vader zijnde wilde trouwen sijne eyghen dochter / ende haer vermoorden met sijne eyghen handen / om dat sy hem gheen consent en gaf ? Hoe wel bemerckt-men de schaduwte der doot / daer de Heydenen in leven / ende het hemelsch licht / dat wy Christenen ghenieten ? de casernge ende 't ghelwelt / dooz 't welke de menschen van hunne passien bedorven ende neder-gheslaghen worden ; ende de sterckheyt / gratie ende gheest / die den Heere de sijne gheeft / om die te verwinnen ; die dese Maghet vercierde met de gave der repnighejdt / haer ingaf / dat sy hem de selve soude toe-eyghenen / haer moedt gaf om die te beschermen / cracht om dooz hem ende sijn gheloobe te sterben ; ende ten lesten haer vereerde ende glorigheerde / haer ghebende eene begravinghe vande Enghelen ghemaect / ende soo heerijcke victorie vande dupbelen ; ende haer verlichtende dooz soo veel ende verscheyden miracelen. Hy moet inder eeuwighejdt ghebenedijdt zyn / als auctor ende doender van soo groote wonderlijckheden. Dese H. Maghet wort van veel Digna gheheeten / om het woort Dimpna te schoutwen / om dat het eerste soeter ende ghemackelijcker is.

S. PVDENTIANA, S. PRAXEDES
 Sorores, Virgines et Martyres.
 19 May 21 Iulij.

Joan. Chaldhari del.

H E T L E V E N

V A N D E

T W E E H H . S V S T E R S

P V D E N T I A N A

14. MAT.

E Y N D E

A. 164.

P R A X E D E S

21. IUL.

M A E I G H D E N.

Als den glorieusen Prince der Apostelen **S.** Petrus te Roomen quam/ soo houdimē booz eene sekere ende ghemeyne overleberinghe/ dat hy gheherberght was in het huys van eenen principaelsten ende treffelijckste Raedtsheer/ ghenaeamt Pudens/ die getrouwt hadde eene jouf-
vrouwe genaemt Priscilla/ die van hem hadde twee so-
nen/ Novatus en Timotheus/ ende twee dochters/ Po-
tenciana, oft beter Pudenciana, ende Praxedes. d'Ouders
ende kinderen waren allegader Christenen/ ende groote
dienaers des Heeren/ ende ontfinghen groote benedic-
tien van den Heere: ende Pudens hadde **S.** Paulus tot
eenen meester; ende den **S.** Pudens vermaent van hem
in den tweeden brief/ die hy schreef tot Timotheus sy-
nen discipel. Dese **H.** verdienden hy Godt/ dat hun
huys in eene kercke verandert wierdt/ ende ghenaeamt
den titel oft kercke van Pudens haren meester; oft
de kercke van den herder/ om dat eenen Priester ghe-
naemt Hermes/ die de selve wijede/ openbaerde eenen
Enghel in de ghedaente van eenen herder; ende 't was
den eersten titel die te Roomen inghestelt wierdt: ende
op den dach van heden wordt sy gendemt de kercke van
Sinte Potenciana.

Vyt oude
Registers.

S. Paulus
is meester
van Pudens
hader van
Potenciana.

Maer dat d'Ouders van dese twee ghesusters Puden-
tiana ende Praxedes ghesorven waren/ die haer groot
goedt achtelieten/ hebben dit meestendeel liberalijck
ghedepl

Pudentiana
ende Praxe-
des deplen
haer goede-
ren aen den
armen.

ghedept aen den armen; maer hier mede niet te vreden wesende/ hebben haer teenemael tot het gebedt/ vasten/ ende alle goede wercken begheben; waer door sy meec met hemelsche saecken verlicht wierden / ende anders niet en sochten dan andere menschen tot de waersachtighe kennisse Godts te brenghen: waerom sy ghedurichlyck waren biddende den H. Pastor Biefter/ dat hy soude arbeeden/ dat in't hups van hare vader Pudens/ het welck Gode was op-gheoffert / de heplighe Wonte des Doopsels soude ghestelt worden; te meer om dat den Daesch-dagh was nakende / op welcken feest-dagh sy voor haer hadden ghenomen/ alle hare dienaeren by een te vergaderen/ om dat de ghene die noch heydenen waren/ hoorende het woort Godts/ oorsaeck souden hebben/ om alle afgoderij te verlaten/ ende het H. Christen geloove te aenbeerden. Den H. Pastor, hoorende de goede begheerte van dese twee heplighe Maeghden / is terstondt tot den Paus Pius/ die op dien selven tijdt de H. Kercke was regerende / ghegaen/ hem te kennen gevende de H. begheerte van dese twee Maeghden. Den H. Paus dit hoorende / heeft voor hem ghenomen een soo hepligh versoek te volbrenghen; waer door hy terstondt de plaetse heeft gheordonneert/ daer de H. Wonte gestelt moeste sijn; ende in eenen korten tijdt is daer het werck volbracht gheweest.

In haers
vaders
hups woort
eene Wonte
ghestelt.

Sy maken
haer heel
familie
Catholisch.

Terstondt daer naer hebben de twee heplighe Maeghden tot haren hups gheroepen ende vergadert alle hare dienaers/ soo wel die binnen den hups als daer buyten woonden: waer van sy 96. die al heydenen waren/ tot het Christen gheloove ghebracht hebben: die den H. Paus Pius op den H. Daesch-dagh allegader heeft het H. Sacrament des Doopsels ghegheben. Dese nieuwe Christenen smakende de groote soetigheyt des gheloofs/ sijn ghedurichlyck met eene groote devotie ter plaetsen/ daer den glorieusen Paus Pius den goddelicken dienst der Misse was doende / ghegaen; alwaer sy onder den heplighen dienst met de twee Maeghden Christi Pudentiana ende Praxedes het alder-heplighste lichaem des Heeren hebben ontfanghen.

Maer dat nu Pudentiana haer gedurichlyck hadde geoffert in alle heplicheyt/ ende naer ontalliche stryden/ gock naer dat sy veel Martelaren seer reyligh hadde begraven / ende alle hare goederen aen den armen gheghe-